

Hamburg 2026

4–6 februari

Innehåll

3	Välkommen till Mälardalsrådets studieresa till Hamburg
4–5	Program
6–15	Delegationen
15	Affärskultur och Kuriosa
16–17	Jämförande statistik Sverige–Tyskland Stockholm-Mälardalenregionen–Hamburg Metropolitan Region
18–19	Krönika: Hamburg – en stad av tradition och förvandling

Varmt välkommen till Mälardalsrådets studieresa till Hamburg!

Mälardalsrådets studieresor har sedan starten varit en viktig inspiration till det gemensamma arbetet att utveckla Stockholm-Mälarenregionen och triple helix-samarbetet Greater Stockholm Network. Denna gång söker vi inspiration från Hamburg, Tysklands näst största stad och en av Europas viktigaste hamnstäder.

Resan blir extra intressant genom att vi på vägen till Hamburg besöker Europas för närvarande största byggprojekt, tunneln vid Fehmarn Bält. Här byggs det som ska bli världens längsta väg- och järnvägstunnel, 18 kilometer, mellan danska ön Lolland och tyska ön Fehmarn. När förbindelsen öppnar runt 2030 förändras transportflödena för både människor och gods. Ökade transporter över Öresundsbron ställer höga krav på en utvecklad infrastruktur i Sverige.

Tyskland är sedan lång tid Sveriges största handelspartner. Hamburg är både ett tyskt förbundsland och en av Tysklands viktigaste städer med omkring 1,9 miljoner invånare och en av Europas största containerhamnar. Ekonomiskt och kulturellt utgör staden ett centrum för Nordtyskland och staden har bland de högsta BNP:erna per capita inom EU.

Vilka är de aktuella frågorna i Hamburg och Tyskland och hur ser kopplingarna ut till Sverige och Stockholm-Mälarenregionen? Vi tar avstamp i andra storregionala samarbeten, där STRING Network som samlar regioner och städer från Oslo till Hamburg, arbetar med utveckling inom energi, infrastruktur och grön tillväxt. En annan organisation som vi vill inspireras av är Metropolregion Hamburg med 5,5 miljoner invånare i fyra delstater. Här samarbetar man över gränserna inom bland annat innovation och science parks, kvalificerad arbetskraft, infrastruktur och mobilitet.

Vi ser också fram emot ett besök i den nya stadsdelen HafenCity, som kombinerar modern arkitektur med det industriella arvet, och en båttur i Europas tredje största hamn.

Precis som i Stockholm-Mälarenregionen diskuteras frågor om kompetensförsörjning och utbildning av framtidens arbetskraft. Vi besöker olika universitet och möter Handelskammaren som har en viktig roll när det gäller den nära kopplingen mellan utbildning och arbetsliv.

Hamburgresan är Mälardalsrådets tolfte internationella studieresa och fyller en viktig funktion i vårt arbete på hemmaplan. Våra gemensamma lärdomar tas vidare inom Greater Stockholm Network, nätverket för ledande företrädare från politik, akademi och näringsliv.

Vi är glada över det stora intresset från en mycket kompetent och bred delegation. Ett särskilt tack till Tysk-Svenska Handelskammaren för samarbete i planeringen och värdskapet för upptaktsmötet inför resan. Engagemanget från delegationen borgar för tre lärorika dagar i Hamburg och ett utbyte som leder till en starkare Stockholm-Mälarenregion. Inspirerande dagar väntar i Hamburg!

Väl mött!

Jens Sjöström (S), Ordförande Mälardalsrådet

Maria Nimvik Stern, Generalsekreterare Mälardalsrådet

Program

4 February

- 07.00** Flight departure from Arlanda
- 08.15** Arrival at Copenhagen Airport
- 09.00** Departure from Copenhagen Airport by bus
- 11.00** **Fehmarn Belt Fixed Link** – world's longest road and rail tunnel. Increased connectivity and cross-border cooperation between Scandinavia and continental Europe
Visit at the Femern Infocenter, Campus Femern – a living and learning environment and Pilen – the viewing platform in Rødbyhavn
Stig Romer Winther, Managing Director, Femern Belt Development
Manfred Braatz, Industrie und Handelskammer zu Lübeck (IHK) and Fehmarnbelt Business Council
- 13.00** Ferry Rødby-Puttgarden, lunch on the ferry
Bus transfer to Hamburg
Arrival and check in at Hotel Reichshof, Kirchenallee 34-36
- 16.30** Bus transfer to the Chamber of Commerce, Adolphsplatz 1
- 17.00** **Welcome and Introduction to Hamburg and the region**
Senator Dr. Melanie Leonhard (SPD), President of the Ministry of Economics, Labour and Innovation of the Free and Hanseatic City of Hamburg
Kolja Harders, Head of Foreign Trade Department, Ministry of Economy, Labor and Innovation
Philip Koch, Director International, Hamburg Chamber of Commerce
- Introduction to the Council for the Stockholm Mälars Region – Mälardalsrådet**
Jens Sjöström (S), Chair The Council for the Stockholm Mälars Region
- 19.00** **Dinner at Restaurant Parlament, Rathausmarkt 1**

5 February

- 08.15** Bus transfer to HafenCity InfoCenter at Kesselhaus, Am Sandtorkai 30
- 09.00** **Mobility Transition in Hamburg**
Senator Dr. Anjes Tjarks (Bündnis 90/Die Grünen), President of the Authority for Transport and Mobility Transition of the Free and Hanseatic City of Hamburg
- Going Further Together – Regional Cooperation in Hamburg Metropolitan Region**
Jakob Richter, CEO of Hamburg Metropolitan Region
- Hamburg and the North: Stronger connections thanks to the Fehmarn Belt Fixed Link**
Dr. Stefanie Wodrig, Head of Unit Northern and Eastern Europe, Baltic Sea cooperation & Deputy Director International Affairs, Senate Chancellery, Free and Hanseatic City of Hamburg
- STRING Network** – sustainable transport and green growth across borders in Northern Europe
Thomas Becker, CEO STRING Network
- Q&A, discussions**
- 10.50** **HafenCity** – the most ambitious inner-city development in Europe: Modern architecture meets the city's historical UNESCO sites
Uwe A. Carstensen, Expert Guide, HafenCity Hamburg GmbH
- Short walking tour**
- Visit at the Elbphilharmonie** – world renowned concert hall and city emblem
- 12.00** **Harbour tour and lunch on boat "Diplomat"**
- The Port of Hamburg** – the third largest seaport in Europe, an economic hub and a major tourist attraction
Daniel Jahn, Coordinator of trade visits, International Affairs department, Hamburg Port Authority
- 13.30** Short walk to HafenCity University, Hennig-Voscherau-Platz 1

- 13.45** **HafenCity University** – the University of the built environment and metropolitan development
CityScienceLab, a cooperation with the MIT Media Lab
The COUP Cockpit – Collaborative Urban Planning
Professor Dr. Ing. Jörg Noennig, Chair of Digital City Science
- 15.00** Bus transfer to DigiLab, Nagelsweg 55
- 15.15** **DigiLab** – Intelligent Mobility Management in Practice
Milan Topp, Deputy Head of DigiLab
- Presentation of projects and showrooms**
Mobility Operating System (MOS)
Dr. Christian Messerschmidt, Product Owner
- Drone Projects BluSpace and Green Lantern**
Milan Topp, Lennart Petersen & Leon Lubomirsky, Project Manager
- LOOPED /Virtual Reality: Bausvision & Experience**
Nizam Syed, AI Engineer
- Rethinking Urban Mobility: Hamburg's Journey with Autonomous Shuttles**
Dr. Lea Decker, Project Manager, New Mobility Solutions Hamburg GmbH
- 17.00** Bus transfer to hotel
- 19.30** **Dinner at Restaurant Schifferbörse**, Kirchenallee 46
- 6 February**
- 08.00** Check-out from hotel
- 08.15** Bus transfer to University of Hamburg, Science City Hamburg Bahrenfeld, Albert-Einstein-Ring 8-10
- 09.00** **University of Hamburg** – a place for innovative research and teaching
Prof. Dr. Hauke Hereeken, President of the University of Hamburg
- Making the connection between research, education and knowledge exchange**
- Presentations and discussions in rotating groups**
- Station 1: From Lab to public**
Representatives from the Cluster of Excellence CUI: Advanced Imaging of Matter
- Station 2: Impossible Founders: Start-Ups and Cooperation**
Michel Clement, professor of Marketing & Media, University of Hamburg Business School
- Station 3: MadMax lab tour**
Representatives from the Cluster of Excellence Quantum Universe
- 11.00** Bus transfer to Patriotische Gesellschaft, Trostbrücke 4-6
- 11.30** **Skilled workers and lifelong learning** – the role and activities of the Hamburg Chamber of Commerce
Michaela Beck, deputy Head of the department of skilled workers and lifelong learning, Hamburg Chamber of Commerce
- Q&A, discussions**
- Insights into Hamburg University of Applied Sciences: Linking Research, Skills and Practice**
Prof. Dr.-Ing. Peter Wulf, Vice President for Research and Knowledge Transfer
- Q&A, discussions**
- 13.00** Lunch
- 13.30** **Business and culture** – comparisons between Germany and Sweden
Ninni Löwgren Tischer, Head of Market Entry & Business Development, The German-Swedish Chamber of Commerce
Elja Nordlöf, Executive Vice President and Head of Communications, Alleima
- 14.00** **Delegation's reflections and summary of study trip**
- 14.30** Bus transfer to Airport
- 17.15** Flight departure
- 18.45** Arrival at Arlanda

Delegationen

JENS SJÖSTRÖM (S) - DELEGATIONSLEDARE

*Ordförande Mälardalsrådet och Investeringsregionråd,
Region Stockholm*

ALEXANDRA HAGEN

VD, White Arkitekter

ANDERS JOSEPHSSON

Näringspolitisk expert, Transportföretagen

ANDERS ÅHRLIN (M)

*Vice ordförande kommunstyrelsen och kommunalråd,
Örebro kommun*

ANDREAS LARSSON

VD, STUNS

ANNA SEHLIN (V)

Oppositionsregionråd, Region Stockholm

ANNELI SAHLIN

Rektor, Campus Nynäshamn

ANTON BERGLUND (SD)

Ledamot regionstyrelsen, Region Sörmland

ANTON VÄSTBERG

Utvecklingsdirektör, Region Stockholm

CECILIA LINDER (M)

Regionråd, Region Uppsala

CHRISTOFFER ÖQVIST (M)

Ordförande regionstyrelsen, Region Sörmland

ELIN KEBERT

Expert kompetensförsörjning, Byggföretagen

ERIK PELLING (S)

Ordförande kommunstyrelsen, Uppsala kommun

FILIPPA KULL

Verksamhetsledare, Stockholm Science City

FREDRIK ELGH

Head of Public Affairs, Swedavia

FREDRIK ERFELT

Chef samhällsrelationer, Stockholms Handelskammare

HELENA JERREGÅRD

Vice rektor för samverkan, Mälardalens universitet

HELENA PROOS (S)

Ordförande regionstyrelsen, Region Uppsala

JAKOP DALUNDE (MP)

Trafikregionråd, Region Stockholm

JANE REICHEL

Prorektor, Stockholms universitet

JARI PRENKER PUUSTINEN (M)

*Vice ordförande kommunstyrelsen och kommunalråd,
Eskilstuna kommun*

JENNY LANDERNÅS (M)

Regionråd, Region Västmanland

JENS CARLENFORS LINERED

Projektledare, Mälardalsrådet

JOHAN HJELM

Tidigare projektledare, Mälardalsrådet

JOHNNY HÖGBERG

VD, Flemingsberg Science

KARIN ÅBERG

Ledamot i regionstyrelsen, Unionen Stockholm

KARL HENRIKSSON (KD)

Oppositionsråd, Huddinge kommun

KAROLINA MYLLERGÅRD (S)

Oppositionsråd, Region Västmanland

KENNETH HAGSTRÖM

Regional utvecklingsdirektör, Region Sörmland

KRISTINA NYQUIST

VD, Siemens Mobility

LINUS KJELLBERG

Affärsutvecklingschef, Atrium Ljungberg

MARIA NIMVIK STERN

Generalsekreterare, Mälardalsrådet

MATTIAS ASKERSON (M)

Ordförande kommunstyrelsen, Sigtuna kommun

MATS RÖNNBO

Affärsutvecklingschef och Sustainability Director, Skanska

MICHAEL MALMQUIST

Business Development Director, Vossloh Nordic

MICHAELA HAGA (C)

I: e vice ordförande regionstyrelsen, Region Stockholm

MIKAEL KLINTBERG

*Ansvarig för externa relationer AI, Robotik & Cybersäkerhet
centrum, Örebro universitet*

MONICA JOHANSSON (S)

*Vice ordförande regionstyrelsen och regionråd,
Region Sörmland*

MÅNS ÖSTRING

Verksamhetsområdeschef infrastruktur, Uppsala universitet

NINNI LÖWGREN TISCHER

*Affärsområdeschef Market Entry & Business Development,
Tysk-Svenska Handelskammaren*

OLLE YTTERBERG

Senior Advisor Strategy & Public Affairs, Combitech

PER-OLOF BREHMER

Vice rektor, Linköpings universitet

PETER DOBERS

Professor, Rektorsråd samverkan, Södertörns högskola

PETER NYBERG (S)

Politisk sekreterare, Region Stockholm

ROGER HADDAD (L)

Oppositionsråd, Västerås stad

THEREZ ALMERFORS (M)

Kommunalråd, Uppsala kommun

THERES ANDERSSON (S)

Regionråd, Region Örebro län

TOMAS STAVBOM

Regionchef, Stockholms Handelskammare

URBAN GRANSTRÖM (S)

Ordförande kommunstyrelsen, Nyköpings kommun

YLVA WILLIAMS

VD, Stockholms Science City

Vilka förväntningar har du på resan till Hamburg?

JENS SJÖSTRÖM (S) – DELEGATIONSLEDARE

Ordförande Mälardalsrådet och Investeringsregionråd,
Region Stockholm
jens.sjostrom@regionstockholm.se

Jag ser fram emot att tillsammans med politikerkollegor och Mälardalsrådets nätverk med företrädare för näringsliv och akademi besöka Hamburg och ta del av deras imponerande och långsiktiga arbete med transportinfrastruktur, stadsutveckling och innovation.

ALEXANDRA HAGEN

VD, White Arkitekter
alexandra.hagen@white.se

Nätverkanter och de intressanta samtalen på Mälardalsrådets studieresor har alltid ett stort värde. Jag ser också fram emot att utforska hur Hamburg arbetar med innovativa lösningar för stadsutveckling och mobilitet – och att diskutera hur vi kan lära av Tyskland och dra nytta av internationella erfarenheter för att stärka Mälardalsregionens konkurrenskraft.

ANDERS JOSEPHSSON

Näringspolitisk expert, Transportföretagen
anders.josephsson@transportforetagen.se

Jag uppskattar att resan har godsfokus och jag förväntar mig givande och spännande besök både i Hamburgs hamn, en av Europas största hamnar, och inte minst om infrastruktuursatsningar runt och omkring Fehrman Bält. Att besöka tunnelprojektet ser jag alldeles särskilt fram emot. Tunnelprojektet kommer att få stora konsekvenser för svensk infrastruktur, och där släpar Sverige efter.

ANDERS ÅHRLIN (M)

Vice ordförande kommunstyrelsen och kommunalråd,
Örebro kommun
anders.ahrlin@orebro.se

Jag ser fram emot att resan till Hamburg ska ge mig konkreta insikter i hur Hamburgs stad, näringsliv och akademi samarbetar för att möta samhällsutmaningar, särskilt inom områden som transportinfrastruktur och kompetensförsörjning. Jag förväntar mig också att vi ska kunna ta med oss lärdomar hem

som kan stärka samarbetet och utvecklingen i Stockholm-Mälalregionen.

ANDREAS LARSSON

VD, STUNS
andreas.larsson@stuns.se

Jag ser fram emot att vår delegation får fördjupad insikt i hur Hamburg samverkar mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor för att möta samhällsutmaningar. Särskilt värdefull blir inblicken i arbetet med transportinfrastruktur, hållbar mobilitet och utvecklingen av Hafencity. Jag hoppas att erfarenheterna från

Hamburg kan ge oss viktiga lärdomar för Mälardalen och nya framtida samarbeten.

ANNA SEHLIN (V)

Oppositionsregionråd, Region Stockholm
anna.sehlin@regionstockholm.se

Hamburg är en spännande stad och bra val för resmål för Mälardalsrådets studieresa. Förutom att se exempel på Hamburgs lösningar för transporter, bostäder, logistik och kultur ska det bli intressant att se den nya Fehmarn Bält-förbindelsen.

ANNELI SAHLIN

*Rektor, Campus Nynäshamn
anneli.sahlin@nynashamn.se*

Jag hoppas få med mig fördjupad kunskap om hur aktörer i Hamburg samverkar för att säkra kompetens och innovation, och inspireras i vårt arbete med att utveckla Campus Nynäshamn som regional nod för kompetensförsörjning och livslångt lärande. Resan är en möjlighet att knyta kontakter och ta hem idéer som stärker hela kommunens utveckling.

ANTON BERGLUND (SD)

*Ledamot regionstyrelsen, Region Sörmland
anton.berglund@sd.se*

Jag hoppas få fördjupad kunskap om hur Hamburg hanterar stadsutveckling, logistik och kompetensförsörjning i nära samverkan mellan politik, akademi och näringsliv, och omsätta lärdomarna i vårt regionala arbete.

ANTON VÄSTBERG

*Utvecklingsdirektör, Region Stockholm
anton.vastberg@regionstockholm.se*

Metropolregion Hamburg som helhet är mycket intressant för oss att jämföras med och hitta inspiration till utveckling på hemmaplan. Inte minst hur man jobbat aktivt och målmedvetet över tid med frågor över de administrativa gränserna samt mellan olika organisationer.

CECILIA LINDER (M)

*Regionråd, Region Uppsala
cecilia.linder@region uppsala.se*

Jag ser fram emot att höra mer om Tysklands infrastruktur-satsningar, speciellt kopplingen till Norden inför att Fehmarn Bält-tunneln öppnar. Det ska också bli roligt att besöka Hamburg för första gången.

CHRISTOFFER ÖQVIST (M)

*Ordförande regionstyrelsen, Region Sörmland
christoffer.oqvist@regionsormland.se*

Jag ser mycket fram emot studiebesöket vid projektet Fehmarn Bält. Ser också fram emot att kunna dra lärdomar från hur man i Hamburg jobbar med kompetensförsörjningsfrågorna.

ELIN KEBERT

*Expert kompetensförsörjning, Byggföretagen
elin.kebert@byggforetagen.se*

Jag ser fram emot att lära mer om hur samarbeten mellan stadens myndigheter, näringslivet och utbildningsinstitutioner fungerar för att lösa kompetensförsörjningen. Hamburgs tradition med handelskammare och hantverkarskammare är jag också nyfiken på, hoppas att de kan inspirera i vårt fortsatta arbete i Sverige för att fler unga ska vilja studera samhällsbyggnad i Mälardalen.

ERIK PELLING (S)

Ordförande kommunstyrelsen, Uppsala kommun
erik.pelling@uppsala.se

Jag förväntar mig att få en god inblick i hur Hamburg som storstadsregion samarbetar med sin omvärld och sin akademi. Ser särskilt fram emot att få besöka tunnelbygget vid Fehmarn Bält som jag tror kommer att ha stor påverkan också på Sverige.

FILIPPA KULL

Verksamhetsledare, Stockholm Science City
filippa.kull@ssci.se

Jag ser fram emot att få fördjupad kunskap om hur Hamburg utvecklar sina innovations- och life science-miljöer, och att ta med nya perspektiv på hur starka kunskapskluster kan byggas genom samverkan.

FREDRIK ELGH

Head of Public Affairs, Swedavia
fredrik.elgh@swedavia.se

Jag hoppas att jag under studieresan till Hamburg kommer få insikter i hur man i en internationellt stark region kan använda tillgänglighet och infrastruktur som verktyg för långsiktigt hållbar utveckling, tillväxt och robusthet. Jag är särskilt intresserad av flygets roll för regionens konkurrenskraft, försörjningskedjor och

beredskap, samt hur flygplatsen integreras i ett bredare system för transporter, logistik och andra viktiga samhällsfunktioner.

FREDRIK ERFELT

Chef samhällsrelationer, Stockholms Handelskammare
fredrik.erfelt@stockholmshandelskammare.se

Hamburg är en mycket intressant stad att studera och kanske lära sig av. Och hela utvecklingen i Tyskland är naturligtvis oerhört central för Sverige och Norden. Fehmarn Bält-tunneln kommer att få stor betydelse för Sverige och vi i Mälardalen måste förhålla oss till de nya förutsättningarna som vi kommer att se – även om tunneln geografiskt är en bra bit

från oss. Hafnen City ska också bli mycket spännande att uppleva. Och ändå är det alltid mötena mellan personer från olika samhällssektorer som är det mest givande med dessa resor.

HELENA JERREGÅRD

Vice rektor för samverkan, Mälardalens universitet
helena.jerregard@mdu.se

Jag har tidigare deltagit i Mälardalsrådets resor till Berlin, Manchester, Wien och Milano. Varje gång har resorna givit värdefull inspiration och stärkt våra nätverk – både internationellt och nationellt. Jag är övertygad om att Sverige behöver utveckla den gränsöverskridande och långsiktiga samverkan som

Mälardalsrådet står för. De gemensamma resorna ger inte bara kunskap och nya perspektiv, utan också energi och drivkraft för fortsatt samarbete.

HELENA PROOS (S)

Ordförande regionstyrelsen, Region Uppsala
helena.proos@regionuppsala.se

Jag förväntar mig att det kommer vara en lärorik och spännande resa, där jag kommer att lära mig nya saker och knyta nya kontakter.

JAKOP DALUNDE (MP)

Trafikregionråd, Region Stockholm
jakop.dalunde@regionstockholm.se

Jag ser fram emot att få inblick i Hamburgs arbete kring att öka resandet med kollektivtrafiken. Att göra kollektivtrafiken mer flexibel är något vi också identifierat som viktigt för att locka fler resenärer, och det ska bli givande att se hur Hamburgs implementering av detta går.

JANE REICHEL

Prorektor, Stockholms universitet
jane.reichel@su.se

Jag har något dubbla förväntningar, dels att inspireras av hur samarbetet mellan akademi, näringsliv och politik ser ut i Hamburg, dels få tillfälle att lära känna representanterna från Mälardalens aktörer på området.

JARI PRENKER PUUSTINEN (M)

Vice ordförande kommunstyrelsen och kommunalråd, Eskilstuna kommun
jari.puustinen@eskilstuna.se

Mina förväntningar är att ta konkreta politiska lärdomar om hur Hamburg och norra Tyskland genom långsiktiga investeringar och tydlig styrning stärker konkurrenskraft, infrastruktur och kompetensförsörjning i samverkan mellan offentlig sektor, akademi och näringsliv. Resan ska ge underlag för hur Sverige och Stockholm-Mälardalregionen

kan växla upp arbetet med strategisk infrastruktur, logistik, grön tillväxt och storregionalt samarbete – inte minst genom erfarenheter från Fehmarn Bält, Hamburgs hamn, Hafencity och STRING-samarbetet.

JENNY LANDERNÄS (M)

Regionråd, Region Västmanland
jenny.landernas@regionvastmanland.se

Jag ser fram emot en intressant resa med mycket utbyte mellan våra två geografiska områden samt mellan alla deltagare inom viktiga framtidsämnen som infrastruktur, innovation och samhällsutveckling.

JENS CARLENFORS LINERED

Projektledare, Mälardalsrådet
jens.linered@malardalsradet.se

Jag ser bland annat fram emot besöket på Hamburgs Universitet. Stockholm-Mälardalregionen har stora kompetensbehov inom tekniska yrken och jag hoppas få ta del av goda exempel på samarbeten mellan akademien och det omgivande samhället, inte minst inom STEM-området. Hamburgs satsningar på innovation och

innovationsdistrikt är också intressant, speciellt utifrån den pågående utvecklingen kring innovationsområden i Stockholm-Mälardalregionen.

JOHAN HJELM

Tidigare projektledare, Mälardalsrådet

Hamburg är en av de främsta transportnoderna i Europa med stora gods- och kollektivtrafikflöden i den urbana miljön. Det ska bli intressant att höra hur Hamburg samarbetar med sina grannstäder och förbundslander i Metropolregion Hamburg för att stärka transporterna och kompetensförsörjningen i sin del av landet, mot Fehmarn Bält och

vidare. En genomgående höjdpunkt med studieresorna är att höra delegationens reflektioner om lärdomar och exempel att ta vidare i arbetet för en starkare Stockholm-Mälardalregion.

JOHNNY HÖGBERG

VD, Flemingsberg Science
johnny.hogberg@flemingsbergscience.se

Jag ser väldigt mycket fram emot att tillsammans med övriga deltagare lyssna till goda exempel från Hamburg. Är övertygad om att vi kommer att kunna ta hem både goda idéer och möjligheter till framtida samarbeten. Ser fram emot givande diskussioner med övriga deltagare som man får chansen att tillbringa några dagar med!

KARIN ÅBERG

Ledamot i regionstyrelsen, Unionen Stockholm
karin.aberg@ericsson.com

Kollektivtrafik, tillgång till relevant utbildning och bostadsförsörjning är viktiga frågor för våra medlemmar och våra företag i regionen. Det kommer bli lärorikt och spännande att få se hur man i en annan storstadsregion jobbar med att samordna bostadsbyggandet, stärka innovationsklimatet, kompetensförsörjning och transportinfrastrukturslösningar.

KARL HENRIKSSON (KD)

Oppositionsråd, Huddinge kommun
karl.henriksson@kristdemokraterna.se

Ända sedan Hansans dagar har Hamburg varit en viktig partner och konkurrent för Stockholm. Inte minst sedan utvecklingen av Hafencity inleddes har det varit mycket buzz om Hamburg, så det ska bli spännande och inspirerande att se och förstå hur staden och regionen fortsätter att utvecklas.

KAROLINA MYLLERGÅRD (S)

Oppositionsråd, Region Västmanland
karolina.myllergard@regionvastmanland.se

Jag förväntar mig att få ökad kunskap och bra diskussioner gällande hur man arbetar med innovation, mobilitet och kompetensförsörjning för att öka sin konkurrenskraft. Det här är min första studieresa med Mälardalsrådet och jag har hört mycket gott om den kunskapspåfyllning de brukar ge. Jag ser fram emot att kunna ta med mig goda exempel hem till Mälardalen.

KENNETH HAGSTRÖM

Regional utvecklingsdirektör, Region Sörmland
kenneth.hagstrom@regionsormland.se

Mälardalsrådets studieresor brukar ha fullmatade program med goda möjligheter till nya insikter och kunskaper. Att få dela dessa med nyckelpersoner från politik, näringsliv och akademi bidrar till att stärka vår samverkan i viktiga utvecklingsfrågor i Mälardalen.

KRISTINA NYQUIST

VD, Siemens Mobility
kristina.nyquist@siemens.com

Jag ser med stor förväntan fram emot vår kommande studieresa till Hamburg tillsammans med Mälardalsrådet. Mitt primära intresse ligger i att utforska hur Hamburg framgångsrikt hanterar och utvecklar sin digitalisering inom transportsektorn. Jag hoppas att vi kan hämta värdefulla insikter och inspiration som kan bidra till att forma framtidens smarta och hållbara mobilitetslösningar i Mälardalsregionen.

LINUS KJELLBERG

Affärsutvecklingschef, Atrium Ljungberg
linus.kjellberg@al.se

Jag ser fram emot att tillsammans med delegationen få insikter i hur Hamburg driver innovativa lösningar för stadsutveckling och hur samverkan mellan olika aktörer skapar dynamiska och hållbara stadsmiljöer.

MARIA NIMVIK STERN

Generalsekreterare, Mälardalsrådet
maria.nimvikstern@malardalsradet.se

Hamburg lockar en rekordstor delegation och vi har ett brett program med många intressanta punkter att se fram emot. Jag hoppas det ska bli givande för delegationen, både kontakterna mellan deltagarna och inspiration och kunskaper att ta med hem.

MATTIAS ASKERSON (M)

Ordförande kommunstyrelsen, Sigtuna kommun
mattias.askerson@sigtuna.se

Jag hoppas kunna få med mig inspiration och arbetssätt som kan förbättra vårt arbete för att stärka infrastrukturen och det intermodala transportsystemet i Stockholm-Mälarenregionen.

MATS RÖNNBO

Affärsutvecklingschef och Sustainability Director, Skanska
mats.ronnbo@skanska.se

Att få lära känna en spännande stad där man lyft fram kultur som en viktig del i att utveckla en stad som historiskt kanske främst förknippats med industri och hamnar.

MICHAEL MALMQUIST

Business Development Director, Vossloh Nordic
michael.malmquist@vossloh.com

Jag ser fram emot nätverkande samt se möjligheter i att arbeta med kompetensfrågor i samverkan.

MICHAELA HAGA (C)

1:e vice ordförande regionstyrelsen, Region Stockholm
michaela.haga@regionstockholm.se

Studiebesöket i Hamburg ger möjlighet till spännande möten, inspiration och gemensamt lärande tillsammans med deltagare från olika samhällssektorer, i en stad som präglas av stark utveckling, hållbarhet och internationell samverkan. Besöket vid Fehmarn Bält blir särskilt intressant då projektet har stor betydelse även för Stockholm-Mälarenregionen.

MIKAEL KLINTBERG

Ansvarig för externa relationer AI, Robotik & Cybersäkerhet centrum, Örebro universitet
mikael.klintberg@oru.se

Då Hamburg är en ledande region inom mobilitetslösningar och smart stadsutveckling, från Fehmarn Bält-tunneln till avancerade kollektivtrafiksystem, ser jag fram emot att ta del av smarta lösningar som driver hållbar utveckling genom samarbete mellan olika sektorer. Jag ser också möjligheten att stärka Örebro universitets nätverk

mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor genom värdefulla kontakter under resan.

MONICA JOHANSSON (S)

Vice ordförande regionstyrelsen och regionråd, Region Sörmland
monica.johansson@regionsormland.se

Jag har stora förväntningar då Hamburg varit med bland slutkandidaterna vid två tidigare tillfällen. Men framför allt ska det bli intressant att höra om det storregionala samarbetet inom STRING men också att få lära mig mer om arbetet inom Metropolregion Hamburg. Att reflektera, samtala och diskutera med de övriga deltagarna ser jag väldigt mycket fram emot.

MÅNS ÖSTRING

Verksamhetsområdeschef infrastruktur, Uppsala universitet
mans.ostring@uu.se

Jag hoppas få en bättre bild av hur ekosystemet ser ut kring kringlingarna akademi, näringsliv och samhälle särskilt hur det akademiska ekosystemet fungerar med institut och universitet. Jag hoppas också få inspiration kring nya samarbetsformer eller arbetssätt. Detta är särskilt intressant i ljuset av AI-revolutionen som vi är inne i just nu som innebär förändringar inom både akademi,

näringsliv och samhälle. Jag hoppas också att det leder kring slutsatser kring hur vi kan ta Mälardalsregionen framåt särskilt från ett kompetensperspektiv.

NINNI LÖWGREN TISCHER

Affärsområdeschef Market Entry & Business Development, Tysk-Svenska Handelskammaren
ninni.loewgren@handelskammer.se

Med Hamburg som inspirerande mötesplats ser jag Mälardalsrådets studieresa som ett värdefullt tillfälle att i öppen och personlig dialog få utbyta insikter och perspektiv med kloka nyckelpersoner från båda länderna kring viktiga samtidsfrågor och därmed främja det tysk-svenska samspelet likväl som fördjupa bestående band mellan de två dynamiska metropolregionerna.

OLLE YTTERBERG

Senior Advisor Strategy & Public Affairs, Combitech
olle.ytterberg@combitech.com

Mälardalsrådet är ett forum som framgångsrikt hanterar väldigt komplexa frågor, över alla typer av organisatoriska, politiska och geografiska gränser. Dessa resor tillför nya intryck, kunskaper och de relationer som gör detta möjligt, förväntningarna är utifrån tidigare erfarenheter mycket höga.

PER-OLOF BREHMER

Vice rektor, Linköpings universitet

Insikt i hur lärosätena i Hamburg har fördjupat sina samarbeten med utgångspunkt i regionens krav på kompetensförsörjning och gemensamt utveckla utpekade områden, såsom AI, tillsammans med näringslivet. Även förstå betydelsen av kollektivtrafik för regional utveckling i norra Tyskland.

PETER DOBERS

*Professor, Rektorsråd samverkan,
Södertörns högskola*

Jag vill låta mig inspireras av all klokskap och kreativitet bland deltagarna liksom hos dem vi besöker i Hamburg med omnejd! Jag känner redan ett handfull personer bland dem som åker och är nyfiken på att lära känna fler kunniga kollegor som vill Mälardalen väl.

PETER NYBERG (S)

*Politisk sekreterare, Region Stockholm
peter.l.nyberg@regionstockholm.se*

Mina förväntningar är att både se och lära mig mer om Hamburgs stora stadsutvecklingsprojekt HafenCity och inte minst kopplingarna till transportinfrastrukturen. Jag ser även fram emot besöket vid det pågående projektet Fehmarn Bält.

ROGER HADDAD (L)

*Oppositionsråd, Västerås stad
roger.haddad@vasteras.se*

Västerås och Västmanland där jag är verksam har omfattande behov av investeringar och satsningar inom infrastrukturen. Detta är nödvändigt med tanke på de stora etableringar som sker i vår region och inte minst på Finnsletten. Resan har stort fokus på just infrastruktur och det är alltid viktigt att utbyta erfarenheter och se hur andra löst de här ofta kostsamma investeringarna. Som utbildningspolitiker värnar jag också frågan om

kompetensförsörjning, även här har inte minst Tyskland under lång tid haft helt andra lösningar inom yrkes- och lärlingsutbildningarna som jag tycker varit lyckade och något för oss att ta efter.

THEREZ ALMERFORS (M)

*Kommunalsråd, Uppsala kommun
therez.almerfors@upsala.se*

Hamburg visar hur långsiktiga infrastruktursatsningar och smarta mobilitetslösningar kan stärka både tillväxt och hållbarhet. Jag ser fram emot att ta med idéer hem som kan utveckla Uppsala och förbättra våra transportflöden i Mälardalsregionen.

THERES ANDERSSON (S)

Regionråd, Region Örebro län

Resan ska bli spännande och jag hoppas på nya sätt att se på framtidens utmaningar och kanske också få lösningar med sig hem på redan beprövade insatser.

TOMAS STAVBOM

*Regionchef, Stockholms Handelskammare
tomas.stavbom@stockholmshandelskammare.se*

Jag vill få inblick i Tysklands och Hamburgs strategi för att bygga långsiktig ekonomisk konkurrenskraft, och kunna jämföra denna med Stockholm-Mälardalsregionens behov och utmaningar. Och givetvis knyta nya kontakter.

URBAN GRANSTRÖM (S)

Ordförande kommunstyrelsen, Nyköpings kommun
urban.granstrom@nykoping.se

Det ska bli spännande att ta del av de satsningar som görs på infrastruktur. Med de satsningar som görs ska det bli spännande att se hur vi kan koppla upp oss mot kontinenten och hur vi kan dra nytta av de investeringarna i Mälardalen.

YLVA WILLIAMS

VD, Stockholms Science City
ylva.williams@ssci.se

Mina förväntningar är att inspireras av hur Hamburg arbetar med att skapa attraktiva miljöer för forskning, företagande och talang – och att omsätta dessa erfarenheter i utvecklingen av Stockholm Science City.

Affärskultur och Kuriosa

TYSK AFFÄRSKULTUR

Trots den geografiska närheten, långvariga handelsrelationer och en politisk likemindedness är skillnaderna mellan svensk och tysk affärskultur betydligt större än man ofta förutsätter. Grundläggande kulturinsikter är därför viktiga att ha med sig vid en resa till Tyskland.

Svenska organisationers konsensusinriktade arbetssätt, informella kommunikation och flexibilitet kontrasterar tydligt mot tyska aktörers mer hierarkiska, strukturerade och beslutsfasta processer. Dessa skillnader påverkar inte bara hur samarbeten fungerar – de avgör ofta om de lyckas.

En förståelse för affärskulturen är en nödvändig kompetens för att undvika friktion, bygga förtroende och nå resultat i svensk-tyska affärsrelationer. En överblick över den tyska affärskulturen:

- Högre grad av hierarkiska strukturer och mindre konsensusorientering
- Trygghet genom tydlig kommunikation med fokus på sakfrågan
- Riskavert inställning med högt kontroll- och säkerhetsbehov
- Detaljerad planering som naturlig bas i alla arbetssteg och taktiskt beteende
- Förtroendeskapande genom leverans snarare än personliga relationer

Källa: Tysk-Svenska Handelskammaren (AHK)

Hamburg har alltid legat i framkant med sina uppfinningar. Redan 1838 kunde Hamburg stoltsera med Jungfernstieg som **TYSKLANDS FÖRSTA ASFALTERADE GATA**. Dessutom uppfann teologen Johann Hinrich Wichern från Hamburg den första **ADVENTSLJUSSTAKEN** för att hjälpa alla otåliga barn att förkorta väntan inför julafton.

Omkring 72 procent av Hamburgs yta är grönområden. Det gör staden till en av **VÄRLDENS GRÖNASTE STORSTÄDER**.

I direkt anslutning ligger dessutom "Altes Land", Europas största sammanhängande fruktodlingsområde.

Med över **2 500 BROAR** överträffar Hansastaden till och med Amsterdam och Venedig.

Källa: Hamburg Tourismus och Tysk-Svenska Handelskammaren (AHK)

Hamburg är en stad med en **DJUP FOTBOLLSHISTORIA**, både präglad av framgångarna och identiteten hos klubben HSV, men även den traditionella rivaliteten med stadens andra klubb FC St. Pauli är en central del av Hamburgs fotbollsscenen.

Allt i Hamburg verkar vara lite **UPP OCH NER**. S-Bahn (pendeltåget) går under marken, medan Hamburgs U-Bahn (tunnelbana) kör mer ovan jord än under.

Jämförande statistik

SVERIGE

TYSKLAND

BEFOLKNING

Antal invånare	10,6 miljoner	83,5 miljoner
Huvudstad antal invånare	1 miljon	3,8 miljoner
Yta (landareal, km ²)	407 270	349 430
Befolkningsstäthet inv/km ²	26	240
Andel invånare i städerna	88%	78%
Befolkningsstillväxt	0,3%	-0,5%

Källa: Utrikespolitiska institutet och Världsbanken (2023-2024)

EKONOMI/NÄRINGSLEV

BNP-tillväxt	1,0%	-0,2%
BNP/person	610 000 SEK	590 000 SEK
Industrins andel av BNP	23%	26%
Servicesektorns andel av BNP	66%	64%
Varuimport	2 076 miljarder SEK	7 081 miljarder SEK
Varuexport	2 035 miljarder SEK	6 752 miljarder SEK
Andel high-tech varuexport	18%	17%
Viktigaste exportvaror	Maskiner och motorfordon, läkemedel och kemikalier, mineraler, elektronisk utrustning, papper och trä	Fordon och andra verkstadsprodukter, kemiska produkter, elektronik, hushållsmaskiner, läkemedel och instrument
Största handelspartner	Tyskland, Norge, USA, Danmark, Finland	USA, Kina, Frankrike, Nederländerna, Norge
Varuhandelns andel av BNP	67%	71%

Källa: Utrikespolitiska institutet och Världsbanken (2023-2024), Kommerkollegium (2023)

FORSKNING OCH UTBILDNING

Forskning och utbildning andel av BNP	3,6%	3,1%
Andel med minst gymnasieutbildning 25-64 år	86%	83%
Andel med högskoleutbildning 25-64 år	49%	33%
Examensålder masterexamen	30%	27%
Offentliga utgifter för utbildning i andel av BNP	7,6%	5,5%

Källa: OECD (2024), Utrikespolitiska institutet och Världsbanken (2021)

UNIVERSITETSRANKINGAR

# 72 Lunds Universitet	# 22 Technical University of Munich
# 78 Kungliga Tekniska Högskolan	# 58 Ludwig-Maximilians-Universität München
# 93 Uppsala Universitet	# 80 Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg
# 147 Stockholms Universitet	# 88 Freie Universität Berlin
# 165 Chalmers Tekniska Högskola	# 98 Karlsruhe Institute of Technology (KIT)

Källa: The Times Higher Education World University Rankings 2022

SYSSELSÄTTNING

Arbetslöshet	8,7%	3,7%
Ungdomsarbetslöshet	24,2%	6,7%
Andel kvinnor som arbetar	63%	56%
Andel män som arbetar	71%	67%

Källa: Eurostat (2025), Utrikespolitiska institutet och Världsbanken (2023-2024)

SOCIALA FÖRHÅLLANDEN

Förväntad livslängd kvinnor	85 år	83 år
Förväntad livslängd män	82 år	78 år
Fertilitetsgrad (antal födda barn/kvinna)	1,4	1,4
Offentliga utgifter för hälsovård per person	60 500 SEK	62 700 SEK

Källa: Utrikespolitiska institutet och Världsbanken (2022-2024)

MILJÖ

Utsläpp av koldioxid per invånare (ton)	3,2	7,5
Energianvändning per person (kilo oljeekvivalenter)	4 253	2 925
Andelen energi från förnyelsebara källor	66%	21%
Elkonsumtion per person (kilowattimmar, kWh)	13 085	6 693

Källa: Utrikespolitiska institutet och Världsbanken (2022), Eurostat (2022), CIA World Factbook (2020)

TURISM/BESÖKSNÄRING

Antal utländska besökare per år	8,7 miljoner	37,5 miljoner
---------------------------------	--------------	---------------

Källa: WP Travel (2024)

STOCKHOLM-MÄLARREGIONEN

HAMBURG METROPOLITAN REGION

BEFOLKNING OCH SYSELSÄTTNING

Befolkning	5,2 miljoner	5,4 miljoner
Befolkningstäthet inv/km ²	28	192
Antal arbetstillfällen	2,6 miljoner	3 miljoner
Arbetslöshet	7,0 %	7,2 %

Källor: SCB, Arbetsförmedlingen, Statistikbyrån Nord, Statistiska kontoren i Niedersachsen och Mecklenburg-Vorpommern (2023-2024)

EKONOMI

Bruttoregionalprodukt	3 075 miljarder SEK	2 650 miljarder SEK
Andel av BNP för respektive land	53%	6%
BRP per invånare	591 000 SEK	491 000 SEK
Storlek på ekonomi i världen (om regionen var ett land)	45	50
Medelinkomst (disponibel inkomst)	271 000 SEK	280 000 SEK

Källor: SCB, Statistikbyrån Nord, Statistiska kontoren i Niedersachsen och Mecklenburg-Vorpommern, Statista, Utrikespolitiska institutet (2022-2023)

NÄRINGSLEV

Antal företag	694 000	261 000
Antal enhörningar	8 st (Lovable, Northvolt, Klarna, Kry, Einride, Epidemic Sound, Voi, Polarium)	4 st (Deposit Solution, About You, Xing, 1Komma5)
Antal nystartade företag	37 000	10 000
Andel av landets patentansökningar	Cirka 50%	<5%
De tre största branscherna	Vård och omsorg, företagstjänster, handel	Tjänstesektorer, offentlig service, handel, service och IT
Exportvärde, varor	780 miljarder SEK	ca 750 miljarder SEK

Källor: SCB, Statistikbyrån Nord, Statistiska kontoren i Niedersachsen och Mecklenburg-Vorpommern, Failory, Startup City Hamburg, PRV, DPMA, Kommerskollegium (2022-2024)

FORSKNING OCH UTBILDNING

Antal universitet/högskolor	32	44
Antal studenter	281 000	157 000

Källor: UKÄ/SCB, Statistikbyrån Nord, Statistiska kontoren i Niedersachsen och Mecklenburg-Vorpommern (2024)

UNIVERSITETS RANKINGAR

# 78 Kungliga Tekniska Högskolan	# 193 Universität Hamburg
# 93 Uppsala universitet	# 696 TUHH Hamburg University of Technology
# 147 Stockholms universitet	
# 310 Linköpings universitet	

Källa: QS World University Rankings 2026: Top global universities

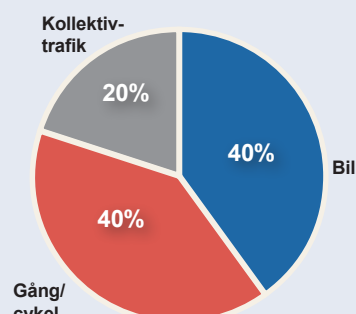
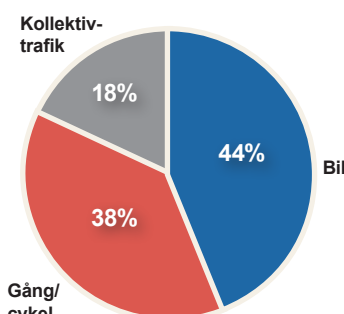
TURISM/BESÖKSNÄRING

Gästnätter	32 miljoner	45 miljoner
Andel utländska gästnatter	23,5 %	11,3 %

Källa: Tillväxtverket, Statistikbyrån Nord, Statistiska kontoren i Niedersachsen och Mecklenburg-Vorpommern (2023-2024)

TRANSPORT OCH PENDLING

Antal arbetspendlare	850 000	750 000
Internationella flygplatser	1 st (Stockholm-Arlanda)	1 st (Hamburg Airport)
Antal passagerare	22,7 miljoner	14,8 miljoner
Arbetspendling per färdslag		

Källa: Tillväxtverket, Statistikbyrån Nord, Statistiska kontoren i Niedersachsen och Mecklenburg-Vorpommern (2023-2024)

KRÖNIKA:

Hamburg – en stad av tradition och förvandling

Hamburg är en stad formad av vatten. Dess läge vid floden Elbe gjorde staden tidigt till ett av de viktigaste handelscentrumen i Nordeuropa. År 1241 ingick Hamburg en allians med Lübeck – vilket markerade början på Hansan, som förvandlade staden till ett viktigt centrum för internationell handel under många århundraden. Denna självbild som en öppen och globalt sammankopplad stad är fortfarande tydlig idag. Med tiden har hamnen utvecklats från en medeltida omlastningsplats till ett modernt logistikcentrum och en av de största och mest effektiva hamnarna i världen.

Efter att ha bott i Hamburg i flera år märker jag denna historiska bakgrund i det dagliga livet. Speicherstadt, en gång centrum för krydd-, kaffe- och matthandeln, är nu ett UNESCO-världsarv och en påminnelse om stadens långa handelshistoria. Runt omkring Speicherstadt har den moderna Hafencity utvecklats. En ny stadsdel som exemplifierar Hamburgs förvandling från en historisk handelsstad till en modern metropol med fokus på innovation, hållbarhet och stadsliv.

Stadens ekonomiska styrka är nära förknippad med dess historia. Hamnen utgör hjärtat i logistiksektorn, med företag som Hapag-Lloyd, Kuehne+Nagel och Maersk. Dessutom har Hamburg vuxit till en av Europas viktigaste platser inom flygindustrin. Airbus, Lufthansa Technik och ett flertal specialiserade leverantörer driver stora produktions-, forsknings- och underhållsanläggningar här.

Medielandskapet har också djupa rötter: tidningar, förlag och radio- och tv-organisationer har format staden under decennier. På senare år har digitala företag och nystartade företag fått ny fart. Företag som About You, New Work SE (XING), Otto Group och teknikcentra som Google och Meta har hjälpt Hamburg att framstå som ett viktigt teknik- och innovationscentrum.

I vardagen presenterar Hamburg en blandning av historisk karaktär och modern utveckling. De restaurerade tegelbyggnaderna i Speicherstadt står sida vid sida med ny arkitektur, tidigare hamnområden omvandlas till kultur- och fritidsområden och gamla industriområden förvandlas till bostads- och affärsdistrikt.

Hauptbahnhof (centralstation)

Speicherstadt

HafenCity

Elbphilharmonie

Områden som Ottensen, Eimsbüttel och Winterhude erbjuder livliga gator, små butiker och flera grönområden. Samtidigt är stadens klassiska landmärken – pirerna vid Landungsbrücken, Elbe och Alster – fortfarande bekanta referenspunkter för många invånare.

Kulturellt sett speglar Hamburg också sitt arv. Staden är känd för sin mångsidiga teaterscen, museer och Elbphilharmonie, sitt moderna arkitektoniska landmärke. Hamburg fortsätter att utvecklas utan att förlora sina historiska rötter. Staden kombinerar ekonomisk styrka, kulturell mångfald och en daglig livsstil präglad av tydlighet, öppenhet och en stark koppling till vattnet. Alla som bor här upplever en stad som bevarar sin historia samtidigt som den aktivt formar sin framtid. ■

ANDERS PETERSSON

- Sedan 24 år bosatt i Hamburg
- Managing Partner, IK Investment Partners GmbH, Hamburg
- Styrelseledamot i Tysk-Svenska Handelskammaren

Anders Petersson började på IK Investment Partners GmbH 2002 och är som managing partner ansvarig för strategin för investmentbolagets hälsovårdssektor. Han är också medlem i Mid Cap Investment Team i Hamburg och stödjer teamet med sin omfattande kunskap om hälsovårdssektorn.

Moin!

MÄLARDALSRÅDET

www.malardalsradet.se

Mälardalsrådet driver medlemmarnas frågor för konkreta resultat inom infrastruktur, kompetensförsörjning och internationella jämförelser. Vi samlar Stockholm-Mälardalenregionens kommuner och regioner till en dynamisk mötesplats för politik, näringsliv och akademi.